

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 49/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om samarbete över de yttre gränserna

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 januari 2015 regeringens proposition med förslag till lag om samarbete över de yttre gränserna (RP 342/2014 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Tuula Manelius, arbets- och näringsministeriet
- lagstiftningsråd Maria Guseff, utrikesministeriet
- utvecklingschef Ulla Karvo, Finlands Kommunförbund.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- Lapplands förbund
- Norra Österbottens förbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen en ny lag om samarbete över de yttre gränserna. Lagen får mer detaljerade bestämmelser om utarbetandet och genomförandet av program som samfinansieras inom ramen för det europeiska grannskapsinstrumentet den gällande lagen om förvaltning av samarbetet vid de yttre gränserna. Dessutom innehåller förslaget bestämmelser om beviljande, förvaltning och inspektion av samt tillsyn över finansiering som används för att genomföra programmen. Lagen om förvaltning av samarbetet vid de yttre gränserna föreslås bli upphävd.

Avsikten är att i en lag samla alla bestämmelser om det samarbete vid de yttre gränserna som krävs för att det europeiska grannskapsinstrumentet ska kunna införas. Samarbetsprogram-

men inom ramen för det europeiska grannskapsinstrumentet finansieras inte längre med strukturfondsmedel, vilket innebär att Europeiska unionens bestämmelser och de nationella bestämmelserna om strukturfonder inte längre tillämpas inom det europeiska grannskapsinstrumentet.

De viktigaste bestämmelserna om allmän förvaltning av programmen och om sökande, beviljande och inspektion av samt tillsyn över stöd som ska iakttas i samarbetsprogrammen finns i Europeiska kommissionens genomförandeförordning. Dessutom ska programmen iakttä det som de deltagande staterna har kommit överens om i programdokumenten och finansieringsöverenskommelsen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Regeringen föreslår en ny lag om samarbete över de yttre gränserna. Lagen får mer ingående bestämmelser om program som utarbetas och genomförs inom ramen för det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) än den gällande lagen om förvaltning av samarbetet vid de yttre gränserna (500/2008). Stödmekanismerna styrs dessutom av EU-lagstiftningen och statsbidragslagen (688/2001).

Samarbetsprogrammen inom ramen för det europeiska grannskapsinstrumentet finansieras inte längre med strukturfondsmedel. Följaktligen tillämpas inte längre EU:s bestämmelser eller nationella bestämmelser om strukturfonderna på det europeiska grannskapsinstrumentet. Administrationen av samarbetsprogrammen skiljer sig från strukturfondsverksamheten också på den punkten att EU-lagstiftningen har ingående bestämmelser om genomförandet. Genomförandebestämmelser från kommissionen ska följas i förvaltningen, vid ansökan om och beviljande av stöd och vid tillsyn och inspektioner. Dessutom måste de deltagande staternas programdokument och finansieringsavtal följas.

Med avseende på administrationen av samarbetsprogrammen är det en tydlig lösning att bestämmelserna om stödmekanismen finns i en enda lag. Lagen har samordnats med lagen om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt (8/2014) så långt som det varit möjligt. Det underlättar arbetet för myndigheterna och projektgenomförarna i Finland.

Lagförslaget utarbetades av en arbetsgrupp där de centrala ministerier som nu förvaltar och genomför programmen för samarbete vid de yttre gränserna och de landskapsförbund som är förvaltningsmyndigheter för de nuvarande pro-

grammen var representerade. Ett utkast till proposition behandlades i delegationen för region- och strukturpolitik. Enligt de utfrågade sakkunniga beaktar propositionen mycket bra de synpunkter som lades fram på utkastet. Lagförslaget är därför ett fungerande ramverk för samarbete över de yttre gränserna.

Sammanfattningsvis anser utskottet att propositionen är behövlig och fyller sitt syfte. Följaktligen tillstyrker utskottet lagförslaget utan ändringar.

EU:s grannskapspolitik

Genom den europeiska grannskapspolitiken erbjuder Europeiska unionen sina grannländer en slags särskild förbindelse som bygger på ett ömsesidigt åtagande beträffande vissa värderingar, nämligen demokrati och mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, god förvaltningssed samt hållbar utveckling, sägs det i propositionen. Den europeiska grannskapspolitiken etablerades 2004, och den vänder sig till sexton partner öster och söder om Europeiska unionen.

För finansieringen av grannskapspolitiken har det redan tidigare funnits ett europeiskt grannskaps- och partnerskapsinstrument (ENPI) där de sexton partnerländerna och Ryssland ingått. Enligt uppgifter till utskottet fungerade ENPI-mekanismen ganska bra. Men EU har velat vidareutveckla verksamheten för att EU:s insatser ska få kraftfullare effekt. Numera kan partnerna tydligare delas upp utifrån hur engagerade de är i de gemensamt överenskomna värderingarna och målen.

Finlands samarbete över de yttre gränserna

Redan i ett antal år har det pågått samarbete i områdena kring Finlands gränser mot Ryssland och verksamheten har medfinansierats av EU.

Enligt uppgifter till utskottet har Finland varit aktivt med och utvecklat EU-samarbetet både administrativt och programmässigt. Ett viktigt framsteg för finansieringsperioden 2014—2020 är att EU:s genomförandeförordning om samarbete över de yttre gränserna har harmoniserats så långt som möjligt med bestämmelserna om territoriellt samarbete vid de inre gränserna.

Under finansieringsperioden 2014—2020 genomförs tre samarbetsprogram i Finland: Kolarctic, Karelia och Sydöstra Finland-Ryssland. Enligt vad utskottet har erfarit ingår programmen inte i EU:s sanktioner mot Ryssland. Pengarna kommer från anslagen till yttre förbindelser i gemenskapsbudgeten. Finland har för avsikt att avsätta 60 miljoner euro av medlen till Europeiska regionutvecklingsfonden för samarbete över de yttre gränserna programperioden 2014—2020. Utöver bidragen från unionen ingår det nationell

medfinansiering från Finland, Sverige, Ryssland och Norge plus andra offentliga och privata bidrag.

Landskapsförbunden (Lapplands förbund, Norra Österbottens förbund och Södra Karelen förbund) är förvaltnings- och samordningsmyndigheter. De har lång erfarenhet av EU-programarbete och av programadministration från tidigare programperioder. Landskapsförbunden beviljar, betalar ut, övervakar och återkräver programbidrag. Utskottet välkomnar det administrativa upplägget och framhåller att det garanterar smidig projektverksamhet och medverkar till effektiv programadministration.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 24 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
Satu Haapanen /gröna
Anne Holmlund /saml
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst

Elsi Katainen /cent
Antti Lindtman /sd
Markus Lohi /cent
Tapani Mäkinen /saml
Mika Raatikainen /saf
Kari Tolvanen /saml

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.